

Statens Helsepersonellnemnd - HPN-2001-84

Myndighet	Statens Helsepersonellnemnd - Vedtak.
Dato	2002-01-28
Doknr/publisert	HPN-2001-84
Stikkord	Klage over vedtak om tilbakekall av autorisasjon som lege, jf helsepersonelloven § 57.
Sammendrag	Tilbakekall av autorisasjon som lege, hpl § 57. Begrunnelsen for tilbakekallet var at klager ved en rekke anledninger og gjennom flere år hadde utnyttet kvinnelige pasienters tillit for å skaffe seg seksuell tilfredsstillelse. Nemnda fant at klagers handlinger utvilsomt var uforsvarlig legevirkosomhet, de viste grov mangel på faglig innsikt og det representerte en type adferd som måtte anses som uforenlig med yrkesutøvelsen. Den tid som var gått siden siste overgrep og den terapeutiske behandling klager hadde vært i gjennom var etter nemndas vurdering ikke tilstrekkelig til å endre på klagers manglende egnethet som lege. Nemnda fant at klager verken nå eller i fremtiden hadde den nødvendige tillit for å være lege. Helsetilsynets vedtak om tilbakekall stadfestet.
Saksgang	Saksnr: 1/00084.
Parter	AP, født i 1945.
Forfatter	Magne Nerland, Helene Braanen, Espen Urbye, Halvor Kjølstad, Knut Rasmussen, Vera Christensen.

SAKENS BAKGRUNN:

Statens helsetilsyn tilbakekalte 30. juli 2001 klagers autorisasjon som lege. Grunnlaget for tilbakekallet er at klager ved en rekke anledninger og gjennom flere år har utnyttet kvinnelige pasienters tillit for å skaffe seg seksuell tilfredsstillelse. Forholdene ble politianmeldt av Helsetilsynet 15. januar 2001 og det er tatt ut tiltale mot klager for overtredelse av straffeloven § 198.

Tilbakekallsvedtaket er påklaget ved advokat Randbys brev av 15. august 2001 og utdypet i hans brev av 27. august 2001. Helsetilsynet opprettholdt sitt vedtak og oversendte klagen til nemnda 16. oktober 2001.

KLAGER mener prinsipielt at vilkårene for tilbakekall av autorisasjon etter helsepersonelloven § 57 ikke er til stede i det Helsetilsynet har tolket loven feil med hensyn til vilkårene /vurderingstemaene for å treffe vedtak etter § 57. Han mener at Helsetilsynet har blandet sammen vilkårene for rettighetstap etter straffeloven § 29 nr 2 og administrativ reaksjon etter helsepersonelloven § 57. Videre mener klager at Helsetilsynet har begått feil ved saksbehandlingen og på flere punkter har lagt til grunn uriktig fakta. Helsetilsynet har vært forutinntatt og har handlet i strid med det kontradiktoriske prinsipp. Det er etter klagers mening også en saksbehandlingsfeil at Helsetilsynet ikke har sørget for en sakkyndig undersøkelse av klager, jf helsepersonelloven § 60. Klager mener også at Helsetilsynet har lagt for stor vekt på en sakkyndig rapport av dr B, utarbeidet til bruk i straffesaken. Subsidiært gjøres gjeldende at det er tilstrekkelig å reagere med suspensjon jf helsepersonelloven § 58 eller begrensning av autorisasjonen etter helsepersonelloven § 59. For øvrig understrekes at klager beklager sterkt det han har gjort.

Klagers synspunkter er begrunnet i advokatens brev av 27. august 2001. Klager og hans advokat møtte for nemnda.

STATENS HELSETILSYN har i oversendelsen til nemnda 16. oktober 2001 kommentert klagers anførsler.

Til lovanvendelsen bemerker Helsetilsynet at det klart fremgår av tilbakekallsvedtaket at klager etter Helsetilsynets vurdering ved sitt misbruk av pasientenes tillit ved sin fremferd som lege i undersøkelses- og behandlingssituasjoner, har vist seg uegnet til å utøve sitt yrke forsvarlig. Vurderingen av om vedkommende er uegnet skal foretas på tilbakekallstidspunktet. Det er en forutsetning for å inneha autorisasjon at vedkommende innehar den nødvendige tillit blant folk. Det vises i den forbindelse til Ot. prp.1998-99 s 176:

«En grunnleggende forutsetning for å kunne utøve virksomhet i helsetjenesten er at allmennheten har den nødvendige tillit til de som utøver virksomhet og til helsetjenesten som sådan. Formålet med administrative reaksjoner er å bidra til og sikre kvalitet i og tillit til helsetjenesten. For tilbakekallsreaksjonene er et viktig formål å beskytte nåværende og fremtidige pasienter mot helsepersonell hvis yrkesutøvelse utgjør en risiko for pasientene».

Helsetilsynet finner at klager nå ikke inngir den nødvendige tillit og at han på grunn av sitt langvarige misbruk av pasienter er uegnet til å utøve virksomhet som lege. Hans handlinger må betegnes som uforsvarlig virksomhet og hans adferd må anses uforenlig med yrkesutøvelsen.

Til påstandene om saksbehandlingsfeil uttaler Helsetilsynet at det er riktig at klager ikke ble gjort kjent med at Helsetilsynet ville politianmelde saken. Begrunnelsen for dette er hensynet til politiets etterforskning. Klager ble imidlertid 23. januar 2001 orientert om tilsynssaken og politianmeldelsen. Han har fått rikelig anledning til å «ta til motmæle», og denne anledning har han også benyttet både skriftlig og muntlig i møte med Helsetilsynet.

Videre uttaler Helsetilsynet at sakkyndig undersøkelse etter hpl § 60 som hovedregel er aktuelt i tilfelle man vurderer tilbakekall på grunnlag av alvorlig sinnslidelse eller psykisk eller fysisk svekkelse. Da klagers helsesituasjon ikke var vurderingstema i forhold til tilbakekall av hans autorisasjon mente man det ikke var nødvendig å pålegge ham sakkyndig undersøkelse.

Dr. med. Bs rapport var kun ett av flere dokumenter som ble oversendt fra politiet, og som sammen med dokumentasjonen innhentet i tilsynssaken danner grunnlaget for Helsetilsynets selvstendige vurdering av saken. Rapporten er uansett ikke tillagt avgjørende vekt. Saken ville ikke fått et annet utfall selv om rapporten ikke hadde foreligget da vurderingen ble gjort.

Til valg av reaksjon viser Helsetilsynet til at suspensjon er et midlertidig vedtak. Suspensjonsadgangen gjelder i tiden fram til tilbakekallsaken avsluttes og kan ikke benyttes som reaksjon i stedet for slikt vedtak. Begrensning i autorisasjon kan benyttes i tilfelle hvor tilbakekallsgrunn foreligger, men hvor helsepersonellet likevel anses skikket til å utøve virksomhet på et begrenset felt under tilsyn og veiledning. Helsetilsynet fant at de aktuelle forhold var så alvorlige at et begrenset tilbakekall ikke ble funnet forsvarlig av hensyn til sikkerheten i helsetjenesten.

Helsetilsynet fant for øvrig saken tilstrekkelig opplyst til å kunne fatte vedtak uten å avvente utfallet av straffesaken.

NEMNDAS BEMERKNINGER:

- Rettslig grunnlag:

Lov av 2. juli 1999 om helsepersonell § 57 første ledd lyder:

«Statens helsetilsyn kan kalle tilbake autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning dersom innehaveren er uegnet til å utøve sitt yrke forsvarlig på grunn av alvorlig sinnslidelse, psykisk eller fysisk svekkelse, langt fravær fra yrket, bruk av alkohol, narkotika eller midler med lignende virkning, grov mangel på faglig innsikt, uforsvarlig virksomhet, grove pliktbrudd etter denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av den, eller på grunn av adferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen».

- Hva gjelder realiteten vil nemnda bemerke:

Spørsmålet for nemnda er om det foreligger grunnlag for tilbakekall av klagers autorisasjon som lege, slik Helsetilsynet har vedtatt 30. juli 2001. Det er videre spørsmål om Helsetilsynets vedtak av 30. juli 2001 er ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil.

Nemnda legger i det alt vesentlige til grunn det samme faktum som Helsetilsynet. Dette er i hovedsak ikke bestridt av klager. Det legges således til grunn at klager ved gjentatte anledninger i en periode på minst 8 år har utnyttet kvinnelige pasienters tillit for å skaffe seg seksuell tilfredsstillelse. XXX Klager har også hatt samleie med flere av kvinnene på sitt legekontor. Han har videre videofilmet sine handlinger overfor disse kvinnene uten at de var klar over det.

Nemnda mener at klagers handlinger som nevnt utvilsomt er uforsvarlig legevirksomhet, og de viser grov mangel på faglig innsikt samt representerer en type adferd som må anses som uforenlig med yrkesutøvelsen. Det kan heller ikke utelukkes at hans handlinger overfor pasientene har påført dem psykiske belastninger. Nemnda vil videre fremheve at flere av kvinnene var i en spesielt sårbar situasjon.

Selv om disse forholdene nå ligger ca to år tilbake i tid, foregikk de over en meget lang periode og overfor flere pasienter. Etter nemndas vurdering er derfor klagers adferd fortsatt relevant for vurderingen av hans egnethet som lege nå og i fremtiden. Han har vist grunnleggende mangler i sin forståelse av legerollen. Den tid som er gått etter det siste kjente forholdet er i seg selv ikke er tilstrekkelig til at man nå ikke skulle kunne legge vekt på hans handlinger ved vurdering av hans egnethet som lege. Nemnda ser at tidsaspektet kan ha betydning, men da ved forhold av atskillig mindre grov karakter. Den terapeutiske behandling klager har vært gjennom er etter nemndas vurdering ikke tilstrekkelig til å endre denne mangel på egnethet. Ut fra de foreliggende opplysninger synes terapien i hovedsak å ha vært innrettet mot å gjenopprette forholdet til klagers ektefelle og å gi ham tilbake hans selvfølelse, og har i mindre grad vært rettet mot å endre klagers holdninger i forhold til hans pasientrettede virksomhet.

Klager og hans advokat møtte i nemndsmøte 28.1.02 og fikk anledning til muntlig å fremlegge saken. Etter nemndas vurdering fremstod klager unnvikende og utydelig i forhold til de kritikkverdige handlinger overfor hans kvinnelige pasienter, selv om han beklaget det som hadde skjedd. Han gav inntrykk av å se på seg selv som et offer og svarte unnvikende og flertydig på spørsmål om han ser på de involverte kvinnene som ofre. Han henviste til diffuse psykiske plager som årsak til sine feilhandlinger. Når det gjelder de psykiske plagene mente han å være fullstendig helbredet nå. Dette mente han nå gjorde ham bedre i stand til å utøve legevirksomhet enn noen gang.

Etter nemndas vurdering viste klager i sitt møte med nemnda, sammenholdt med sakens dokumenter, at han er uskikket til å utøve virksomhet som lege. Slik nemnda ser det er det usannsynlig at klager noen gang vil kunne bli skikket til å utøve virksomhet som lege. Nemnda vil i denne sammenheng vise til at det er en grunnleggende forutsetning for forsvarlig helsetjeneste at allmennheten har tillit til helsevesenet og de som utøver virksomhet innen helsetjenesten. Å innlede et seksuelt forhold til pasienter er både etisk og faglig

uforsvarlig, det viser sviktende dømmekraft og sviktende faglig forståelse, se også Ot.prp.nr.13 (1998-1999) s 175 pkt 21.1.1.7. Klager anses uegnet for legevirkosomhet både fordi hans virksomhet fremstår som uforsvarlig, fordi han viser grov mangel på faglig innsikt og fordi han gjennom en årrekke har utvist en adferd som nemnda anser uforenlig med yrkesutøvelsen, jf helsepersonelloven § 57.

Klager mener Helsetilsynet har tolket loven feil og sammenblandet vilkårene for straff og administrativ reaksjon. Nemnda kan ikke se at så er tilfelle, og er som det fremgår ovenfor, enig i Helsetilsynets vurderinger og forståelse av lovverket.

Til påstandene om saksbehandlingsfeil vil nemnda bemerke følgende: Det kontradiktoriske prinsipp kan ikke være til hinder for at Helsetilsynet kan foreta en foreløpig vurdering av om en sak skal politianmeldes eller ei, og eventuelt overfor politiet gi uttrykk for en foreløpig vurdering. Klager ble senere anmodet om å uttale seg til Helsetilsynet med tanke på eventuelle administrative reaksjoner, det har vært ført korrespondanse og også holdt møter med klager.

Klager hevder at det skulle vært foretatt en sakkyndig undersøkelse av ham, jf hpl § 60. Nemnda er enig med Helsetilsynet i at denne bestemmelsen som hovedregel anvendes ved mistanke om alvorlig sinnslidelse eller psykisk eller fysisk svekkelse, jf Ot.prp.nr.13 (1998-1999) s 177. Ut fra denne sakens vurderingsgrunnlag har en funnet den tilstrekkelig opplyst med det som foreligger, herunder de opplysninger klager og hans advokat ga i møtet, og nemnda kan ikke se at det representerer noen saksbehandlingsfeil at særskilt sakkyndig undersøkelse ikke er blitt iverksatt.

For øvrig kan nemnda ikke se at det har vært lagt avgjørende vekt på dr.med Bs rapport ved Helsetilsynets vurdering. Rapporten ble innhentet av politiet i forbindelse med etterforskning av saken. Nemnda bemerker at hennes rapport heller ikke har vært tillagt vekt ved nemndas avgjørelse.

Klager hevder subsidiært at det er tilstrekkelig å reagere med suspensjon jf § 58 eller begrensning i autorisasjon jf § 59. Nemnda vil påpeke at suspensjon er en helt midlertidig reaksjon som kan benyttes fram til at det blir fattet et endelig vedtak i saken og som har som sitt primære siktemål å ivareta pasientenes sikkerhet. Suspensjon er likevel begrenset til maksimalt ett år av hensyn til helsepersonellens rettssikkerhet, se også Ot.prp.nr.13 (1998-1999) pkt 21.3.3 s 181. Det er således ikke aktuelt å benytte denne bestemmelsen når saken anses tilstrekkelig opplyst til at endelig vedtak kan fattes. Nemnda finner i likhet med Helsetilsynet saken tilstrekkelig opplyst uten å måtte avvente utfallet av straffesaken, og viser til at tema for og vurderingene i en straffesak er annerledes enn vurderingene og tema for en tilsynssak/ sak om administrativ reaksjon. Dette fremgår også ved at straff og administrative reaksjoner er tosporete systemer som virker uavhengig av hverandre. Begrensning i autorisasjon kan benyttes der klager til tross for at tilbakekallsgrunn foreligger finnes skikket til å utføre legevirkosomhet innen et begrenset område under tilsyn og veiledning. Nemnda finner ikke klager i denne saken skikket til noen form for legevirkosomhet, heller ikke under tilsyn og veiledning og viser til hva som tidligere er uttalt om dette.

Klagen har etter dette ikke ført fram og det påklagede vedtak blir å stadfeste.

Vedtaket er enstemmig.

KONKLUSJON:

Statens helsetilsyns vedtak av 30.juli 2001 stadfestes.